2

FILIPINO

Unang Kwarter – Modyul: 8
Pagpapapayaman ng Talasalitaan

ALTERNATIVE DELIVERY MODE

PAG-AARI NG PAMAHALAAN
HINDI IPINAGBIBILI

Filipino – Ikalawang Baitang
Alternative Delivery Mode
Unang Markahan – Modyul 8: Pagpapayaman ng Talasalitaan
Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksiyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anomang akda ang Pamahalaan ng Pilipinas. Gayonpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o brand name, tatak o trademark, palabas sa telebisiyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuha ang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anomang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga orihinal na may-akda ng mga ito.

Walang anomang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anomang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon
Kalihim: Leonor Magtolis Briones
Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat: Marife C. Pahit, Felina P. Bayucot, Roxan G. Odango

Editor: Felina P. Bayucot

Tagasuri: Arnel F. Maestrado and Dariel L. Alpuerto

Tagaguhit:

Tagalapat: Roxan G. Odango

Tagapamahala: Dr. Arturo B. Bayocot, CESO III, Regional Director
Mala Epra B. Magnaong, CLMD Chief
Dr. Neil Improgo, Regional EPS-LRMS
Eliseo M. Maribao, Regional ADM Coordinator
Dr. Emelia G. Aclan, CID Chief
Dr. Linda D. Saab, Division EPS-LRMS
Delia D. Acle, EPS in Filipino
Lucita B. King, PSDS Designate
Roy S. Estrobo, ADM Coordinator

Inilimbag sa Pilipinas ng Sangay ng Camiguin
Department of Education – Region X
Office Address : B, Aranas St., Poblacion, Mambajao, Camiguin
Website : www.depedcamiguin.com
E-mail Address : depedcamiguin@gmail.com. camiguin@deped.gov.ph

2

FILIPINO

Unang Kwarter – Modyul: 8
Pagpapapayaman ng Talasalitaan

Paunang Salita

Para sa tagapagdaloy:

Malugod na pagtanggap sa asignaturang Filipino Ikalawang Baitang ng Alternative Delivery Mode (ADM) Modyul para sa araling Pagpapayaman ng Talasalitaan !

Ang modyul na ito ay pinagtulungang dinisenyo, nilinang at sinuri ng mga edukador mula sa pampubliko institusyon upang gabayan ka, ang gurong tagapagdaloy upang matulungang makamit ng mag-aaral ang pamantayang itinakda ng Kurikulum ng K to12 habang kanilang pinanagumpayan ang pansarili, panlipunan at pang-ekonomikong hamon sa pag-aaral.

Ang tulong-aral na ito ay umaasang makauugnay ang mag-aaral sa mapatnubay at malayang pagkatuto na mga gawain ayon sa kanilang kakayahan, bilis at oras. Naglalayon din itong matulungan ang mag-aaral upang makamit ang mga kasanayang pan-21 siglo habang isinasaalang-alang ang kanilang mga pangangailangan at kalagayan.

Bilang karagdagan sa materyal ng pangunahing teksto, makikita ninyo ang kahong ito sa pinakakatawan ng modyul:

Mga Tala para sa Guro

Ito'y naglalaman ng mga paalala, panulong o estratehiyang magagamit sa paggabay sa mag-aaral.

Bilang tagapagdaloy, inaasahang bibigyan mo ng paunang kaalaman ang mag-aaral kung paano gamitin ang modyul na ito. Kinakailangan ding subaybayan at itala ang pag-unlad nila habang hinahayaan silang pamahalaan ang kanilang sariling pagkatuto. Bukod dito, inaasahan mula sa iyo na higit pang hikayatin at gabayan ang mag-aaral habang isinasagawa ang mga gawaing nakapaloob sa modyul.

Para sa mag-aaral:

Malugod na pagtanggap sa Filipino Ikalawang Baitang ng Alternative Delivery Mode (ADM) Modyul ukol sa Pagpapayaman ng Talasalitaan !

Ang modyul na ito ay ginawa bilang tugon sa iyong pangangailangan. Layunin nitong matulungan ka sa iyong pag-aaral habang wala ka sa loob ng silid-aralan. Hangad din nitong madulutan ka ng mga makabuluhang oportunidad sa pagkatuto.

Ang modyul na ito ay may mga bahagi at icon na dapat mong maunawaan.

Alamin	Sa bahaging ito, malalaman mo ang mga dapat mong matutuhan sa modyul.
Subukin	Sa pagsusulit na ito, makikita natin kung ano na ang kaalaman mo sa aralin ng modyul. Kung nakuha mo ang lahat ng tamang sagot (100%), maaari mong laktawan ang bahaging ito ng modyul.
Balikan	Ito ay maikling pagsasanay o balik-aral upang matulungan kang maiugnay ang kasalukuyang aralin sa naunang leksyon.
Tuklasin	Sa bahaging ito, ang bagong aralin ay ipakikilala sa iyo sa maraming paraan tulad ng isang kuwento, awitin, tula, pambukas na suliranin, gawain o isang sitwasyon.

Suriin	Sa seksyong ito, bibigyan ka ng maikling pagtalakay sa aralin. Layunin nitong matulungan kang maunawaan ang bagong konsepto at mga kasanayan.
Pagyamanin	Binubuo ito ng mga gawaing para sa mapatnubay at malayang pagsasanay upang mapagtibay ang iyong pang-unawa at mga kasanayan sa paksa. Maaari mong iwasto ang mga sagot mo sa pagsasanay gamit ang susi sa pagwawasto sa huling bahagi ng modyul.
Isaisip	Naglalaman ito ng mga katanungan o pupunan ang patlang ng pangungusap o talata upang maproseso kung anong natutuhan mo mula sa aralin.
Isagawa	Ito ay naglalaman ng gawaing makatutulong sa iyo upang maisalin ang bagong kaalaman o kasanayan sa tunay na sitwasyon o realidad ng buhay.
Tayahin	Ito ay gawain na naglalayong matasa o masukat ang antas ng pagkatuto sa pagkamit ng natutuhang kompetensi.

Karagdagang Gawain	Sa bahaging ito, may ibibigay sa iyong panibagong gawain upang pagyamanin ang iyong kaalaman o kasanayan sa natutuhang aralin.
Susi sa Pagwawasto	Naglalaman ito ng mga tamang sagot sa lahat ng mga gawain sa modyul.

Sa katapusan ng modyul na ito, makikita mo rin ang:

Sanggunian — Ito ang talaan ng lahat ng pinagkuhanan sa paglikha o paglinang ng modyul na ito.

Ang sumusunod ay mahahalagang paalala sa paggamit ng modyul na ito:

1. Gamitin ang modyul nang may pag-iingat. Huwag lalagyan ng anumang marka o sulat ang anumang bahagi ng modyul. Gumamit ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.
2. Huwag kalimutang sagutin ang *Subukin* bago lumipat sa iba pang gawaing napapaloob sa modyul.
3. Basahing mabuti ang mga panuto bago gawin ang bawat pagsasanay.
4. Obserbahan ang katapatan at integridad sa pagsasagawa ng mga gawain at sa pagwawasto ng mga kasagutan.
5. Tapusin ang kasalukuyang gawain bago pumunta sa iba pang pagsasanay.
6. Pakibalik ang modyul na ito sa iyong guro o tagapagdaloy kung tapos nang sagutin lahat ng pagsasanay.

Kung sakaling ikaw ay mahirapang sagutin ang mga gawain sa modyul na ito, huwag mag-aalinlangang konsultahin ang inyong guro o tagapagdaloy. Maaari ka rin humingi ng tulong kay nanay o tatay, o sa nakatatanda mong kapatid o sino man sa iyong mga kasama sa bahay na mas nakatatanda sa iyo. Laging itanim sa iyong isipang hindi ka nag-iisa.

Umaasa kami, sa pamamagitan ng modyul na ito, makararanas ka ng makahulugang pagkatuto at makakakuha ka ng malalim na pang-unawa sa kaugnay na mga kompetensi. Kaya mo ito!

Alamin

Ang modyul na ito ay nagpapayaman ang talasalitaan sa pamamagitan ng pagbuo ng maiikling mga salita na mula sa loob ng mahabang salita. Sa pamamagitan ng mga ibat-ibang pamamaraan at pagsasanay, mas nalilinang at nahahasa ang kaisipan ng mga mag-aaral sa madaling paraan.

May iba't ibang pagsasanay at pagsubok na maaring gawin upang sukatin o malilinang ang pagpapayaman ng talasalitaan at mamulat ang kaisipan ng mga bata na maipakikita at maipadadama sa pang araw-araw na karanasan. Hindi lamang sa loob ng paaralan, gayundin sa komunidad.

Ang mag-aaral ay napayayaman at nalilinang ang kaisipan sa paglinang ng talasalitaan sa pamamaraan ng pag-unawa, pagsagot sa mga pagsasanay at pagsubok.

1.Nakabubuo ng mga maiikling salita mula sa mahabang salita.

2.Nauugnay ang mga salitang-ugat na pinagmulan ng mahahabang salita.

Subukin

Panuto: Piliin ang mga maiikling salita na mabubuo mula sa nakakahong larawan. Isulat ang tamang sagot sa sagutang papel.

1.

telepono

Poon
tele
tono
puno
una

2.

basurahan

sabon
usa
baso
sara
basahan

3.

alam
mana
mahal
mapa
pala

halaman

4.

ano
pera
pila
plato
plano

eroplano

5.

usa
upa
isa
unan
puna

upuan

Aralin 4 Pagpapayaman ng Talasalitaan

- Makakukuha ng mga salita sa mga mahahabang salita.
- Madaragdagan ang mga salitang dati nang alam sa pamamagitan ng pagsasanay.
- Masasanay sa pagkilala ng mga salita mula sa mahahabang salita.

Balikan

Panuto: Tingnan ang larawan at salitang nasa gilid. Anong salitang-ugat ang mayroon nito? Piliin ang titik ng tamang sagot at isulat sa sagutang papel.

1. naglalayag

A. gaya   B. laya   C. layag   D. lalaya

2.

naliligo

A. ilog   B. ligo   C. alin   D. itlog

3.

nakaupo

A. apo   B. upa   C. upo   D. pako

4.

nag-iisip

A. isip   B. pisi   C. pisa   D. sipa

5.

tumatanggap

A. ganap B. gata C. tama D. tanggap

Mga tala ng guro para sa mga mag-aaral

- Ingatan ang modyul na ito, huwag mong dudumihan at susulatan.
- Gamitin ang hiwalay na sagutang papel na ibibigay sa iyo para sa pagsasanay sa mga pasulit.
- Huwag lalaktawan ang Panimulang Pagsusulit.
- Kunin mo sa iyong guro ang susi ng pagwawasto.
- Basahin at unawaing mabuti ang mga teksto bago sagutin ang mga gawing kaugnay nito.
- Bigyang halaga ang modyul na ito.

Tuklasin

Panuto: Gumamit ng tamang salita at hanapin sa nakakahong larawan ang tamang sagot at isulat sa sagutang papel.

 Regalo	 mag-aaral	 balagtasan	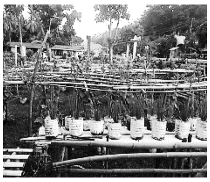 halamanan	 bulubundukin

1. Matatagpuan sa ______ ang ibat-ibang prutas, gulay at mga halamang gamot.

2. Ang mga batang _______ sa bawat paaralan sa ating bansa ay dapat maturuang magmahal at kumalinga sa kalikasan.

3. Si Kim ay nakatanggap ng mga ______ mula sa kanyang ninang at ninong.

4. Ang Luzon ay may malawak na ______.

5. Ang _______ ay isang pagtatalong patula tungkol sa isang paksa.

Suriin

Panuto:

Basahing mabuti ang mga sumusunod na tanong. Isulat ang titik ng tamang sagot sa sagutang papel.

1. Ano ang ibig sabihin ng mahahabang salita?

   A. Iisa lang ang pantig.

   B. Maiikli lamang ang pantig ng mga salita.

   C. Binubuo ang mga salita ng maraming pantig.

   D. Binubuo lamang ng dalawang pantig ang salita.

2. Mula sa mahabang salita na halamanan. Ano-ano ang maikling salita ang mabubuo nito.

   A. ama, apa, mana

   B. aba, mali, mana

   C. pala, hamon, mahal

   D. ama, mahal, halaman

3. Ito ang dapat tandaan sa pagbuo ng maikling salita mula sa mahahabang salita maliban sa

   A. Pwedeng bumuo ng salita kahit ano.

   B. Dapat makikita ang lahat ng titik sa binuong salita mula sa mahabang salita.

   C. Bumuo ng salita na naka- alpabeto at naayon sa mahabang salita.

D. Tingnang maigi ang mahahabang salita bago gumawa o bumuo ng maikling salita.

Pagyamanin

Unang Ginabayang Gawain

Bumuo ng maiikling salita mula sa mga titik ng mahahabang salitang ***MATALINGHAGA.*** *Isulat ang tamang sagot sa sagutang papel.*

1.

m__ta – bahagi ng katawan na ginagamit sa pagtingin.

2.

hig__ - ginagawa ng tao kapag matutulog na.

3.

__ma – ibang tawag sa tatay.

4.

tal__ - ginagamit ang lubid o pisi para sa pagbigkis.

5.

i__a – ilaw ng tahanan.

Unang Tayahin

Panuto: Bumuo ng maikling salita mula sa mahahabang salita. Isulat sa sulatang papel.

1. nakagawa - ______, ______, ______, ______

2. kamandag - ______, ______, ______, ______

3. kaunlaran - ______, ______, ______, ______

4. kaginhawaan - ______, ______, ______, ______

5. samantalahin - ______, ______, ______, ______

Ikalawang Ginabayang Gawain

Panuto: Piliin ang salitang-ugat sa salitang may salungguhit. Isulat ang titik ng tamang sagot sa sagutang papel.

1. <u>Kinuha</u> niya kahapon ang sukli sa tindahan.

A. una B. ina C. uha D. kuha

2. Ang <u>pinakamagandang</u> gawain sa mundo ay makapiling ang aking pamilya.

A. aga B. dama C. ganda D. kama

3. Si Ana ay <u>mahusay</u> mamuno kaya siya napiling lider.

A. usa B. masa C. saya D. husay

4. Sumakay ang tatlong prisipe sa kani-kanilang kabayo papunta sa ibat-ibang lugar sa kaharian.

A. aba B. ina C. kaha D. hari

5. Hindi siya lumalapit sa gulo sa halip ay umiiwas pa.

A. apa B. luma C. tama D. lapit

Ikalawang Tayahin

Panuto: Bumuo ng bagong salita mula sa salitang-ugat sa panaklong at isulat ang titik ng tamang sagot sa sagutang papel.

1. (usap) ______ ng tatay ang kanyang mga anak kagabi.

A. kausapin B. kinausap C. nag-usap D. nag-uusap

2. Sinabi niyang kailangan nilang (lakbay)______ upang puntahan ang pinakamagandang lugar sa mundo.

A.naglakbay B.maglakbay C.paglakbay D. naglalakbay

3. Ang mga bata ay (langoy) _______ sa dagat tuwing Sabado.

A. lumangoy B. lalangoy C. naglangoy D. lumalangoy

4. Sila ay (kain) ______ ng manggang hinog kaninang umaga.

A. kumain B. kakain C. kainan D. kumakain

5. (sakay) _______ ang mga pasahero sa bus tuwing umaga.

A. magsaka B. nagsakay C. nagsasakay D. sumakay

Unang Malayang Gawain

Narito ang isang talata tungkol sa kalagayan ng ating bansa. Isulat ang mahahabang salita mula sa talatang nababasa sa sagutang papel.

Maunlad ang Ating Bansa

Marami na ang pagbabago sa ating bansa. Mayroon na tayong mga kagamitang nagpapadali sa ating mga gawain. Alam mo ba kung ano-ano ang mga ito?

Hindi lamang sa kagamitan maunlad ang ating bansa. Maunlad din ito sa mga taong matatalino at malulusog. Ang mga batang matatalino at malulusog tulad natin ay yaman din ng bansa.

Source: LM Filipino 2 1997

Unang Tayahin

Kilalanin ang mahahabang salita sa bawat pangungusap. Isulat ito sa sagutang papel.

1. Napakasarap ng shake na ube.
2. Kakaba-kaba silang pumasok sa kuweba.
3. Ang gawain ng mga bayani ay kahanga-hanga.
4. Nalalanghap ang sariwang hangin sa bukid.
5. Isang paksa ang kanilang pinagtatalunan.

Ikalawang Malayang Gawain

Panuto: Tingnan ang mga nakakahong larawan at punan ng mga titik ang salitang tinutukoy. Isulat ang tamang sagot sa sagutang papel.

1. Ang b__ __ a ay ginagamit sa larong basketbol.

2. Ang p__nt__ ay labasan at pasukan sa isang gusali.

3. Ginagamit ang k__ts__ra sa pagsubo ng pagkain.

4. Ang k__rt__na ay sinasabit sa bintana, panangga sa init at alikabok.

5. Ang tel__bisy__n ay ginagamit sa panonood ng mga pangyayari.

Ikalawang Tayahin

Bumuo ng bagong salita mula sa nakakahong pantig sa bawat bilang. Isulat ang tamang sagot sa sagutang papel.

1.	ya	pa	pa
2.	la	wan	ra
3.	lak	bu	lak
4.	kal	da	sa
5.	ru	an	la

Isaisip

Ang inyong mga ginawa ay pagpapayaman ng talasalitaan sa pamamagitan ng paghanap at pagbuo ng mga maiikling salita na matatagpuan sa loob ng isang mahabang salita, bagong salita mula sa salitang-ugat.

Ang pagpapayaman ng talasalitaan ay isa sa mga paraan upang makaunawa, makagamit, makalinang at makasalin ang mga mag-aaral ng mga maiikling salita mula sa mahabang salita.

Karagdagang suhestiyon, ang mga bata ay may oras sa pagbabasa ng iba't ibang uri ng babasahin at mga larawan upang mas madali silang makabuo, makapag-uugnay ng mga salita at kahulugan nito, sa madaling paraan.

Isagawa

Panuto: Ang mahabang salita ay mababasa sa ibaba. Gamitin ang mga titik mula sa mahabang salitang **PAGSUNOD** upang mabuo ang kahulugan ng salitang nasa kahon. Isulat ang tamang sagot sa sagutang papel.

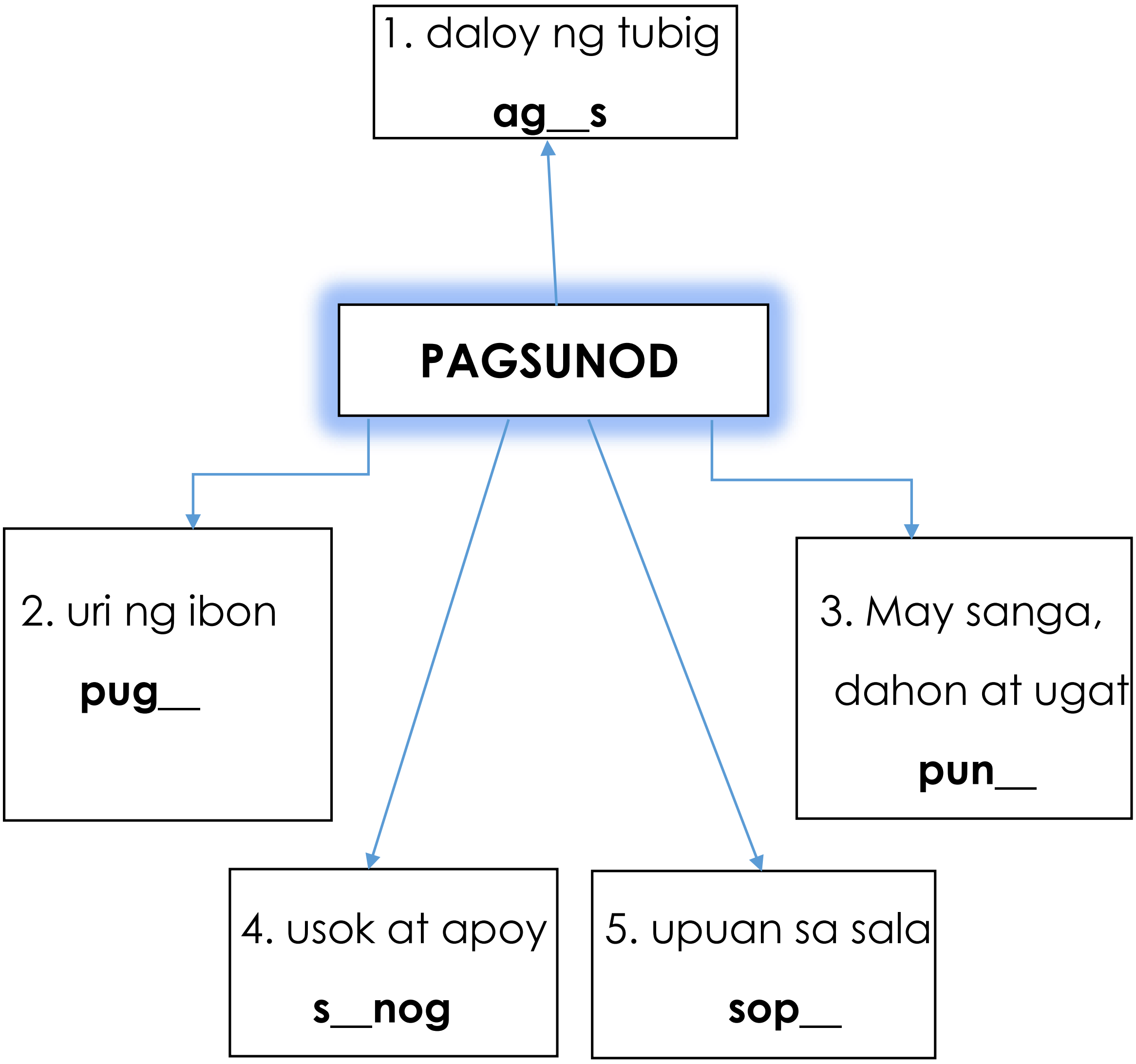

Tayahin

Isulat ang mga maiikling salita na nasa kahon. Isulat ang sagot sa sulatang papel.

1. kapaligiran

_______ _______ _______

2. kalawakan

_______ _______ _______

3. bahaghari

_______ _______ _______

4. maramihan

_______ _______ _______

5. bungkalin

_______ _______ _______

Karagdagang Gawain

Kilalanin ang bawat pangalan ng sagisag sa bansa ayon sa tinutukoy ng bawat pangungusap. Isulat ang tamang sagot sa sagutang papel. Hanapin sa loob ng kahon ang sagot.

watawat	kalabaw
sampaguita	mangga
agila	

1. Ang 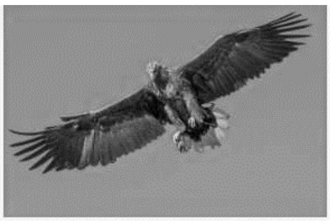 ay pambansang ibon.

2. Ang 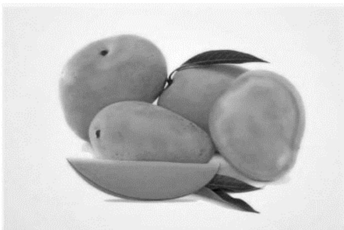 ay pambansang prutas.

3. Ang ay pambansang hayop.

4. Ang ay tinaguriang pambansang bulaklak.

5. 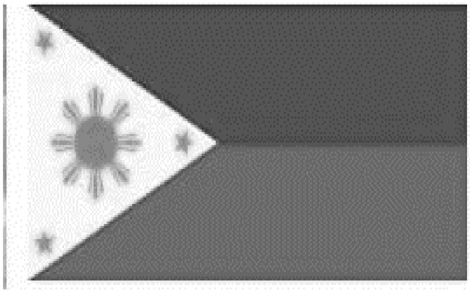 Ito ay simbolo ng bansa.

Susi ng Pagwawasto

Subukin
1. Poon, tele, tono
2. usa, sara, basahan
3. alam, mana, mahal
4. ano, pera, plano
5. upa, puna

Balikan
1. D
2. B
3. A
4. B
5. D

Tuklasin
1. halamanan
2. mag-aaral
3. regalo
4. kabun-dukan
5. balagtasan

Suriin
1. C
2. D
3. C

Pagyamanin

Unang Ginabayang Gawain
1. letrang a
2. a
3. a
4. i
5. n

Unang Tayahin
1. aga, awa, anak, gawa
2. ama, mana, dama, kama
3. una, unan, ulan, kanan
4. ina, awa, anak, ginhawa
5. ama, sama, mana, tala

*at mga posibleng sagot

Ikalawang Tayahin
1. payapa
2. larawan
3. bulaklak
4. kalsada
5. laruan

Ikalawang Malayang Gawain
1. letrang o, l
2. i, o
3. u, a
4. u, i
5. e, o

Unang Tayahin
1. napakasarap
2. kakaba-kaba
3. kahanga-hanga
4. nalalanghap
5. pinagtatalunan

Unang Malayang Gawain
*Mga posibleng sagot

Pagbabago
kagamitang
Nagpapadali
kagamitan
maunlad

Ikalawang Tayahin
1. B
2. B
3. D
4. A
5. C

Ikalawang Ginabayang Gawain
1. D
2. C
3. D
4. D
5. D

Karagdagang Gawain	Tayahin	Isagawa
1. agila 2. mangga 3. kalabaw 4. sampaguita 5. watawat	1. apa, aga, anak 2. awa, lawa, alak 3. aba, baha, hari 4. mama, mana, marami 5. alin, ina, buka	1. letrang o 2. o 3. u 4. o 5. a

Sanggunian

Mga Batayang Aklat:

Marasigan, E. Y. et al. Pinagyamang Pluma 2
Phoenix Publishing House, Inc.

Dayag, A. M. et al. Pinayamang Pluma 3
Phoenix Publishing House, Inc.

Aragon, A. L. et al. Bagong Filipino Sa Salita at Gawa 3
Pagbasa
SD Publication, Inc.

Aragon, A. L. et al. Bagong Filipino Sa Salita at Gawa
Wika
SD Publication, Inc.

Villafuerte P. V. et al. Pagdiriwang ng Wikang Filipino 2
Diwa Scholastic Press, Inc.

Mga larawan hango sa “ hhttps://pixabay.com “

TALAAN NG GUMAGAMIT NG MODYUL

Pangalan ng Humiram	Kailan Hiniram	Kondisyon	Kailan Isinauli	Lagda ng Guro

Para sa mga katanungan o puna o tumawag sa:

Department of Education – Division of Camiguin

B. Aranas St., Poblacion, Mambajao, Camiguin Province

Email Address: depedcamiguin@gmail.com, camiguin@deped.gov.ph

Cellphone no: 09057284681